

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3515

av **Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2016/17:29 Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör inrättas en institution för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på åtgärder för att förstärka lärosätenas undervisning inom berörda yrkesutbildningar om frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld mot barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige snarast bör ratificera ILO-konvention 169 och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

I skrivelsen redogör regeringen dels för sin strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter. Dels lämnas en lägesrapport om Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Strategin tar sin utgångspunkt i det av riksdagen nyligen antagna målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Det är ett mycket viktigt och bra mål, samtidigt

som det också är en målsättning som förpliktigar och ställer stora krav på politiken och staten. Staten bär det yttersta ansvaret för att Sveriges konventionsåtaganden efterlevs och i skrivelsen understryks att överenskommelserna och normerna om mänskliga rättigheter ska tas på allvar och att dessa inte antogs för de enkla åren då fred och mellanmänsklig förståelse kunde tas för given, utan att de tvärtom skrevs för att kringgärda och vägleda oss i tider då förmågan att se varandra som en del av samma mänsklighet riskerar att svikta. Regeringen menar, vilket även vi instämmer i, att vi nu lever i en tid som mer än på länge kräver att de mänskliga rättigheterna tas på allvar och att staten och politiken axlar sitt ansvar.

Regeringens strategi innehåller många bra saker. Det som ter sig särskilt problematiskt är inte så mycket vad som står, utan vad som inte finns med och framför allt hur den konkreta förda politiken ser ut på vissa områden. Vackra allmänna deklARATIONER i högtidliga sammanhang om vikten av respekt för de mänskliga rättigheterna förlorar nämligen allt sitt värde om orden inte följs av konkret handling eller visar sig gå stick i stäv med den förda politiken på vissa områden. Ett tydligt exempel är flykting- och asylpolitiken som enligt vår mening svårligen kan sägas ge uttryck vare sig för mellanmänsklig förståelse eller en syn på varandra som en del av samma mänsklighet. Rätten till asyl är en mänsklig rättighet, vilket bl.a. stadgas i såväl FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna som i EU-stadgan om mänskliga rättigheter. Vår kritik mot regeringens politik handlar inte enbart om att vi anser att Sverige inte lever upp till sina konventionsåtaganden, vilket i sig givetvis är mycket dåligt, utan även att den förda politiken i Sverige såväl som i EU är ett direkt hot mot asyrrätten.

För ett år sedan, den 23 oktober 2015, kom regeringen och allianspartierna överens om en striktare flyktingpolitik. Det var det första steget i en stor omsvängning av den svenska flyktingpolitiken. Från Reinfeldts ”öppna era hjärtan” och Löfvens ”mitt Europa bygger inte murar” till tillfälliga uppehållstillstånd och familjesplittring, gräns- och id-kontroller och EU-avtal med Turkiet för att förhindra människor att komma till Europa. Genom kopplingen mellan jobb och permanenta uppehållstillstånd har regeringen dessutom inlett en sorglig glidning bort från lika villkor och rättigheter på arbetsmarknaden. En politik som säger att vissa människor inte är välkomna här får konsekvenser. I första hand för dem som inte längre får rätt till skydd undan krig och förtryck men också för samhället i stort. Det är genom en sådan politik skillnader mellan människor skapas och rasismen förstärks. När regeringsföreträdare och stora delar av borgerligheten säger att landet är fullt, att vi inte klarar av mer och står inför en

stundande systemkollaps, så utmålas de människor som söker sig hit som hot. Detta göder en rädsla som blir till bensin i den rasistiska motorn. En sådan splittring drabbar alla som i någon mening ses som "nya" i Sverige, även de som levt här i generationer.

I redogörelsen anges att Sverige fått ett antal rekommendationer avseende arbetet mot rasism, med innebörden att arbetet för att bekämpa rasism bör förstärkas bl.a. genom att man antar en nationell plan för att bekämpa hatbrott, rasism och främlingsfientlighet samt främjar respekten för mänskliga rättigheter och motverkar stereotypiska föreställningar om etniska och religiösa grupper.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 aviserat att en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott kommer att beslutas under hösten 2016 (prop. 2016/17:1, utgiftsområde 13, avsnitt 4.7). Vänsterpartiet välkomnar detta och tycker det är bra men det räcker inte att utforma en handlingsplan. Den förda politiken och olika regeringsföreträdares uttalanden som direkt eller indirekt göder rasism måste upphöra. Det är dags för en politik som tar rasismen på allvar och gör allt för att motverka den. Sverige behöver en antirasistisk regering.

Vänsterpartiet är mycket positivt inställt till det pågående arbetet med att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning. Såväl undertecknandet av barnkonventionen som arbetet med att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning är mer än symboliska handlingar. Sverige har på olika punkter fått återkommande kritik av FN:s barnrättskommitté för hur vi följer, eller snarare inte följer, barnkonventionen. Det är anmärkningsvärt att Sverige får kritik för att barn i Sverige inte garanteras skydd mot diskriminering. Det är oacceptabelt att barns ekonomiska och sociala bakgrund spelar så stor roll för hur rättigheterna tillgodoses. När barnkonventionen väl kommer att gälla som svensk lag, torde det få tydliga konsekvenser och göra skillnad i exempelvis hanteringen av asylärenden, vårdnadstvister och socialtjänstutredningar m.m.

Även om lagstiftningen inte är på plats än så torde vårt undertecknande av konventionen samt regeringens avsikt att göra barnkonventionen till lag innebära att regeringen även för en politik som just genomsyras av ett starkt barnperspektiv och hänsyn till barnets bästa. Under det senaste året har regeringen i stället fört en politik som på ett antal områden tvärtom kränker eller inskränker barns mänskliga rättigheter – det har handlat om införandet av de nya asylreglerna, om inskränkningar av LSS och assistanstimmar och att barn fortfarande, trots stark kritik från FN-organ, placeras i häkten och åläggs restriktioner som i princip innebär isolering och avsaknad av mellanmänsklig kontakt.

Beträffande skrivelsens andra del – lägesrapporten om Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter – välkomnar Vänsterpartiet att åtgärder på flera områden vidtas, men det är ändå beklämmande att Sverige återkommande får kritik och anmärkningar på för MR-området viktiga och fundamentala punkter. Om vi ska ha någon möjlighet att leva upp till det nyantagna målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden krävs, som ovan nämnts, att arbetet med mänskliga rättigheter och efterlevnaden av våra internationella åtaganden inte stannar vid ord utan får ett tydligt genomslag i den förda politiken och leder till konkreta åtgärder.

3 Nationell institution för mänskliga rättigheter

Sverige har av tradition haft ett högt anseende när det gäller arbetet med mänskliga rättigheter i internationella sammanhang. Det visar sig också i undersökningar att svenskar ser det som en självklarhet att Sverige ska leva upp till internationella åtaganden och vara ett föregångsland när det gäller exempelvis arbetet med minoriteter. Detta till trots är arbetet med mänskliga rättigheter fortfarande främst en fråga när vi diskuterar förhållanden i andra länder. När mänskliga rättigheter åsidosätts i Sverige brukar det ses som ett misstag eller undantag.

Vänsterpartiet har i många år drivit frågan om att förstärka de mänskliga rättigheterna och ställningen för internationella konventioner i svensk rätt, vi har även lyft och drivit frågan om att inrätta en MR-avdelning under JO. I strategin anges att regeringen är positivt inställd till samt ser ett behov av att inrätta en nationell institution för mänskliga rättigheter, vilket Vänsterpartiet välkomnar.

Det bör inrättas en institution för mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge riksdagsstyrelsen till känna.

4 Mänskliga rättigheter i vissa av högskolans yrkesutbildningar

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har kartlagt hur mänskliga rättigheter, mäns våld mot kvinnor och våld mot barn beaktas i utbildningar som leder fram till ett antal examina, såsom jurister, barnmorskor och lärare, där kunskap om dessa frågor är relevant i yrkesutövningen. UKÄ:s rapport visar att det finns vissa brister med lärosätenas undervisning om mäns våld mot kvinnor och våld mot barn och att undervisningen på dessa områden behöver utvecklas för att studenterna ska få de

kunskaper som de behöver i sina framtida professioner. I skrivelsen anger regeringen att regeringen kommer att följa utvecklingen på området. Vänsterpartiet anser dock att det inte räcker med att följa utvecklingen utan att åtgärder behöver vidtas.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för hur lärosätenas undervisning om frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld mot barn kan förstärkas inom berörda yrkesutbildningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Ratificera ILO 169

ILO:s (International Labour Organization) konvention nr 169 innehåller ett antal bestämmelser och åtaganden till skydd för ursprungsfolken. Ett grundläggande krav enligt konventionen är att ursprungsfolken till fullo ska åtnjuta mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Det måste vidtas åtgärder mot diskriminering samt utformas särskilda insatser som främjar de berörda folkens sociala och ekonomiska rättigheter och som skyddar deras andliga och kulturella värden. Detta innebär bl.a. att det måste vidtas konkreta åtgärder för att skydda samers land, vatten, kultur och miljö.

Det borde vara självklart att Sverige ska ratificera ILO 169 och garantera samer de rättigheter som anges där. Så ser det tyvärr inte ut. Att Sverige inte lyckats ratificera ILO 169 är förstås inte heller bra för konventionens ställning och för möjligheterna att sätta tryck på andra länder i världen att ratificera den.

Regeringen har vid flertalet tillfällen under innevarande mandatperiod, så även i denna skrivelse, angett att de avser att arbeta i riktning mot en ratifikation av ILO 169. Vänsterpartiet menar att detta åtagande bör skärpas och preciseras. Den sammantagna situationen för samerna kräver att regeringen på allvar tar tag i problemen för att kunna garantera samerna deras rättigheter som urbefolkning. Det krävs ett större engagemang från regeringens sida för att skapa det samförstånd mellan olika intressenter som är en förutsättning för en ratificering av ILO-konventionen. Ratificeringen måste grundas på ett samförstånd och det är särskilt viktigt att det samiska folket både representeras och på andra sätt involveras och är delaktiga i processen. Något annat vore otänkbart och skulle bara innebära ett upprepande av majoritetssamhällets historia av att exkludera samer i avgörande frågor som handlar om samers liv, hälsa, kultur och framtid. Vänsterpartiet anser därför att regeringens ambition bör vara att göra det möjligt att före 2018 förelägga riksdagen ILO:s konvention 169 för ratificering.

Sverige bör snarast ratificera ILO-konvention 169. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Mia Sydow Mölleby (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)